

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE
KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen

- definitieve goedkeuring

Samenvatting

Met het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt de wijze vastgesteld waarop de aangiften van de verkiezingsuitgaven en van de herkomst van de geldmiddelen voor de lokale en provinciale verkiezingen moeten worden ingediend.

Voor de politieke partijen blijft de procedure ongewijzigd: zij dienen hun aangiften op papier in bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg. Deze maakt hierover een verslag op, dat ter inzage gelegd wordt en daarna bezorgd wordt aan de Vlaamse Controlecommissie, die de verslagen onderzoekt en een verslag opstelt van dat onderzoek.

De lijsten en de kandidaten dienen hun aangiften niet meer in bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, maar rechtstreeks bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. De Raad zal zo de aangiften onmiddellijk ter beschikking hebben voor het geval dat een bezwaar wordt ingediend.

Voor de verkiezingen van 13 oktober 2024 zal de aangifte ingediend worden met gebruik van een elektronische procedure.

De registraties van schenkers en sponsors vanaf een bedrag van 125 euro zullen ook met gebruik van de elektronische procedure ingediend worden bij de Vlaamse Controlecommissie.

Voor een buitengewone verkiezing die plaatsvindt na 13 oktober 2024 (een eventuele hervkiezing), zullen de lijsten en de kandidaten de bovenvermelde aangiften moeten indienen met gebruik van formulieren die de minister ter beschikking stelt. Die aangiften zullen ter inzage gelegd worden bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kancelarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Inhoudelijk structurelement: de binnenlandse aangelegenheden

Beleidsdoelstelling:

Voor een nadere toelichting over de beleidsdoelstelling kan verwezen worden naar de nota aan de Vlaamse Regering bij de eerste principiële goedkeuring (VR 2023 3006 DOC.0812/1).

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch en taalkundig advies

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2023/225 van 2 juni 2023.

Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (hierna: VTC) heeft op 18 juli 2023 advies nr. 2023/082 uitgebracht.

Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen heeft het bijgaande ontwerp van besluit voor advies aan de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna: GBA) bezorgd. De GBA heeft op 8 september 2023 beslist voor de aanvraag om advies te verwijzen naar het standaardadvies nr. 65/2023 van 24 maart 2023 betreffende de redactie van normatieve teksten.

Advies van de Raad van State

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen heeft het bijgaande ontwerp van besluit voor advies aan de Raad van State bezorgd op 20 november 2023. De Raad van State heeft de aanvraag om advies op 21 november 2023 van de rol afgevoerd, overeenkomstig artikel 84, §5, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Overeenkomstig de tweede principiële goedkeuring van het ontwerpbesluit op 10 november 2023, is advies ingewonnen bij de Raad van State. Het gewijzigde ontwerp van besluit wordt hierbij voor definitieve goedkeuring voorgelegd, met het oog op publicatie in het Belgisch Staatsblad.

De Raad van State heeft de aanvraag om advies over het ontwerp van besluit op 21 november 2023 van de rol afgevoerd. Het ontwerp van besluit bevat dan ook geen wijzigingen in dat verband.

Het ontwerp van besluit werd in artikel 4 en 5 wel aangepast op vraag van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Artikel 4 benadrukt dat het lokaal bestuur autonoom bepaalt hoe ze de wijze organiseert waarop ze bijstand verleent aan de lijsttrekker, de gemandateerde of de

kandidaat die moeilijkheden ondervindt met het gebruik van de elektronische procedure. Artikel 5 past hetzelfde principe toe voor de bijstand aan personen die gebruik willen maken van het inzagerecht en moeilijkheden ondervinden met het gebruik van de elektronische procedure.

B. ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State heeft de aanvraag om advies op 21 november 2023 van de rol afgevoerd, overeenkomstig artikel 84, §5, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973. Dat betekent dat de Raad van State beslist heeft om geen advies te geven over het bijgaand ontwerp van besluit.

C. BIJKOMENDE WIJZIGINGEN

De vorige versie van het bijgaande ontwerp van besluit bevatte in artikel 4 en 5 telkens een bepaling waarmee aan het college van burgemeester en schepenen de verplichting werd opgelegd om een gemeentelijk personeelslid aan te wijzen die bijstand moest verlenen aan de personen die moeilijkheden ondervinden met het gebruik van de elektronische procedure voor het indienen van de aangiften of voor het inzien van de ingediende aangiften. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten heeft evenwel op 24 november 2023 een aantal opmerkingen geformuleerd over deze bepaling, o.a. dat het ontwerp van besluit geen bepaling bevat die aan het college van burgemeester en schepenen de mogelijkheid geeft om de bijstand te organiseren op het vlak van plaats, datum en duurtijd, en dat in principe het aanwijzen van personeelsleden voor bepaalde taken toekomt aan de algemeen directeur, die de hiërarchische leiding heeft over de gemeentelijke diensten. Om hieraan tegemoet te komen werden de artikelen 4 en 5 geherformuleerd en werd de verplichte aanwijzing van het gemeentelijk personeelslid door het college van burgemeester en schepenen weggelaten. Aan het principe dat de gemeente of ABB bijstand moet verlenen aan de personen die daarom vragen, wordt evenwel niets gewijzigd.

D. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hoofdstuk 1. Aangiften van de politieke partijen

Artikel 1

In dit artikel wordt bepaald dat de aangiften van de politieke partijen op papier moeten ingediend worden, op de formulieren die de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor ter beschikking stelt.

De verdere verwerking van die aangiften wordt geregeld in het LPKD (art. 198, 198/1 en 198/2).

Hoofdstuk 2. Aangiften van de lijsten en de kandidaten voor de verkiezingen op 13 oktober 2024

Artikel 2

Dit artikel regelt de digitale indiening van de aangiften van de lijsten en de kandidaten voor de verkiezingen die op 13 oktober 2024 plaatsvinden, zowel de gewone als de buitengewone verkiezingen. De buitengewone verkiezingen zijn de verkiezingen voor de eerste gemeenteraad van een nieuwe gemeente die door samenvoeging tot stand komt, en voor de eerste stadsdistrictsraad van een nieuw stadsdistrict dat wordt opgericht. Het verloop en de procedure van de indiening van de aangiften voor lijsten en kandidaten, tot en met de inzage ervan, zal in de praktijk verlopen als volgt.

Wanneer de kandidatenlijsten definitief afgesloten zijn (op donderdag, de vierentwintigste dag voor de stemming, of in geval van beroep, op maandag, de twintigste dag voor de stemming) wordt

voor elke lijst en voor elke kandidaat een account aangemaakt die dient om via de softwaretoepassing een aangifte op te stellen en in te dienen. Elke kandidaat moet zijn eigen aangifte invullen, ondertekenen en digitaal doorsturen naar de lijsttrekker of naar zijn gemachtigde. De lijsttrekker of zijn gemachtigde ondertekent mee de aangiften van elke kandidaat van zijn lijst en dient die digitaal in bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. De lijsttrekker of zijn gemachtigde dient via de softwaretoepassing ook de aangifte van zijn lijst in. Overeenkomstig artikel 197, §1, eerste lid, LPKD, moeten de aangiften ingediend zijn binnen een termijn van dertig dagen na de verkiezingsdag.

De aangiften van lijsten en kandidaten kunnen met de softwaretoepassing online worden ingezien (zie artikel 5 van dit ontwerpbesluit). Overeenkomstig artikel 197, §2, LPKD gebeurt dit vanaf de eenendertigste dag na de stemming, gedurende een periode van tien dagen.

De bezwaarprocedure bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen blijft ongewijzigd. Door de digitale indiening bij de Raad zelf, zal deze de aangiften zelf ter beschikking hebben, en moet hij deze niet meer opvragen bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

De registraties van schenkers en sponsors vanaf een bedrag van 125 euro worden via dezelfde softwaretoepassing ingediend bij de Vlaamse Controlegeschiedenis. Het LPKD (art. 197, §2, derde lid) bepaalt dat deze registraties niet ter inzage gelegd worden.

Artikel 3

Dit artikel bevat een aantal bepalingen om de digitale indiening conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming te maken. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) wordt aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke, omwille van volgende motieven:

- conform artikel 4, eerste lid, 3°, van het Besluit van de Vlaamse Regering van 28 oktober 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap "Agentschap Binnenlands Bestuur" staat ABB in voor de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen; bijgevolg is het een opdracht van ABB om een digitale toepassing te ontwikkelen. In het kader van beleidsvoorbereiding heeft ABB ook de nodige aanpassingen aan de kiesregelgeving voorbereid;
- ABB ondersteunt de elektronische procedure technisch en juridisch;
- ABB zal toezien op de toepassing van de technische en organisatorische maatregelen die worden genomen om voldoende garanties te bieden voor de informatieveiligheid en de onweerlegbaarheid van de elektronische procedure, en zal controleren dat deze correct werden geïmplementeerd. ABB zal eveneens deze technische en organisatorische maatregelen veranderen en/of bijschaven naarmate de inzichten hierin of de omstandigheden zouden veranderen;
- aangezien de werkwijze in de realiteit moet gevolgd worden om te concluderen wie optreedt als verwerkingsverantwoordelijke, is het om bovenvermelde reden logisch dat ABB wordt aangewezen als de entiteit die optreedt als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van die persoonsgegevens.

Ingevolge het advies van de VTC wordt bepaald dat ABB een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling moet uitvoeren.

Artikel 4

Dit artikel bevat een bepaling om hulplijnen aan te bieden voor personen die een aangifte moeten invullen, maar die bijvoorbeeld niet over de benodigde vaardigheden of over toegang tot het Internet beschikken. Zij kunnen zich laten bijstaan door:

- de gemeentelijke diensten;
- het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Om dit in de praktijk te brengen, zal het Agentschap Binnenlands Bestuur een helpdesk oprichten, die in eerste instantie via mail of telefonisch ondersteuning zal bieden. Indien nodig kan op

afspraak een fysiek contactmoment worden vastgelegd voor hulp bij het invullen van een digitale aangifte van de verkiezingsuitgaven. Dat contact kan plaatsvinden in elke provinciehoofdplaats.

Artikel 5

Dit artikel bepaalt dat de aangiften van lijsten en kandidaten online met de softwaretoepassing kunnen worden ingezien en dat personen die bijvoorbeeld niet over de benodigde vaardigheden of over toegang tot het Internet beschikken, zich kunnen laten bijstaan door:

- de gemeentelijk diensten;
- het Agentschap Binnenlands Bestuur.

Om dit in de praktijk te brengen, zal het Agentschap Binnenlands Bestuur een helpdesk oprichten, die in eerste instantie via mail of telefonisch ondersteuning zal bieden. Indien nodig kan op afspraak een fysiek contactmoment worden vastgelegd voor hulp bij het digitaal inzien van de ingediende aangiften. Dat contact kan plaatsvinden in elke provinciehoofdplaats.

De gegevens met betrekking tot de hoofdverblijfplaats van de kandidaten, van de lijsttrekker of van zijn gemachtigde, worden niet ter inzage gelegd.

Hoofdstuk 3. Aangiften van de lijsten en de kandidaten voor de buitengewone verkiezingen na 13 oktober 2024

Artikel 6

In dit artikel wordt bepaald dat de aangiften voor een buitengewone verkiezing die na 13 oktober 2024 plaatsvindt (een herverkiezing), moeten ingediend worden met de formulieren die de Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor ter beschikking stelt. Dit kan zowel op papier als via e-mail, met een formulier dat digitaal ondertekend is.

Artikel 7

In dit artikel wordt bepaald dat de aangiften voor een buitengewone verkiezing die na 13 oktober 2024 plaatsvindt (een herverkiezing), ter inzage worden gelegd bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 8

De datum van inwerkingtreding van dit besluit wordt vastgesteld op 1 januari 2024, omdat de wijzigingen aan de artikelen van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 die de rechtsgrond vormen voor dit besluit, ook pas in werking treden op die datum.

Artikel 9

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft betrekking op de wijze waarop de aangiften van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen van lijsten en kandidaten bij de lokale en provinciale verkiezingen moeten worden ingediend en hoe het inzagerecht zal kunnen worden uitgeoefend. Voor de lijsten en kandidaten zal dat verplicht op digitale wijze gebeuren, met gebruik van een digitale toepassing die het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) ter beschikking stelt. Voor de ontwikkeling van die toepassing loopt al een overheidsopdracht en daarvoor is ook al voorzien in een budget in de begroting.

Het bijgaande ontwerp van besluit heeft bijgevolg geen budgettaire weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Inspectie van Financiën

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 20 juni 2023. De Inspectie van Financiën maakte in rubrieken 3.1 en 3.2 van zijn advies de volgende opmerkingen:

1. Waarin schuilt de verhoogde complexiteit van de regelgeving voor de aangiften van de politieke partijen?
2. Voor de aangifte van lijsten en kandidaten bij een hervervkiezing wordt in de toelichting gesteld dat de aangifte zowel op papier als via e-mail kan gebeuren. Artikel 6 en 7 van het ontwerpbesluit maken enkel gewag van 'formulieren die de Vlaamse Minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, daarvoor ter beschikking stelt'.
3. De flankerende maatregelen waarin wordt voorzien in artikel 4 en 5 van het ontwerpbesluit kunnen een budgettaire impact kennen, afhankelijk van hun draagwijdte. Om hoeveel personeelsleden gaat het bij het Agentschap? Hoeveel mensen moeten hiervoor opgeleid worden bij steden en gemeenten?
4. Het flankerende beleid voorziet in de steun van een gemeentelijk personeelslid, aangeduid door het college van burgemeester en schepenen. Dit kan een impact hebben op de takenlast van de lokale besturen. Het verdient aanbeveling om met het oog op de efficiëntie en effectiviteit van de nieuwe werkwijze het flankerend beleid afdoende af te stemmen met de lokale besturen.

Op deze vragen wordt hieronder gerepliceerd:

1. Uit de bestudering van de regelgeving is gebleken dat de digitalisering van de aangiften van de politieke partijen niet rendabel zou zijn. De regelgeving is zeer complex wanneer een politieke partij opkomt in meer dan 1 gewest (in 2018 was dat het geval voor 5 van de 6 politieke partijen). De toepasselijke regelgeving is dan federaal, met een protocolakkoord en de vaststelling van een aangifteformulier door de federale overheid. De softwaretoepassing zou dan ook zeer complex worden, om uiteindelijk de indiening van slechts 6 of 7 aangiften te digitaliseren. Er is daarom bij het wijzigen van de bepalingen in het LPKD al beslist om de indieningsprocedure voor de politieke partijen ongewijzigd te laten.
2. Er wordt niet bepaald op welke wijze de indiening moet gebeuren. De indiener is vrij om de aangifteformulieren op papier via de post te bezorgen of via e-mail, met een aangifteformulier dat digitaal ondertekend is.
3. Het bijgaande ontwerpbesluit kan een bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel van ABB vragen, wanneer personen bijstand vragen bij het gebruik van de digitale toepassing. De precieze weerslag hiervan kan niet voorspeld worden, en veiligheidshalve zal ABB een aantal mensen ter beschikking houden voor het beantwoorden van oproepen, maar dat heeft geen impact op de begroting.
Het ontwerpbesluit kan ook een bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel van de lokale besturen vragen, wanneer een inwoner bij het gebruik van de digitale

toepassing bijstand vraagt van iemand van het gemeentepersoneel. De precieze weerslag hiervan kan niet worden voorspeld, maar wordt wel ingeschat als zeer beperkt.

4. ABB zal in samenwerking met de dienstverlener die de digitale toepassing ontwikkeld heeft, een 'adoptietraject' uitrollen: er worden onder meer handleidingen en tutorialvideo's aangeboden via de verkiezingswebsite, die de lokale besturen kunnen consulteren. Personeelsleden van ABB kunnen ook als eerstelijns contactpersoon de lokale besturen ondersteunen in hun flankerende opdracht.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op het personeelsbestand of het personeelsbudget zodat het akkoord van de Vlaamse minister van bestuurszaken niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- a) *Personeel*: het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering kan een bijkomende inzet van het in dienst zijnde personeel van de lokale besturen vragen, wanneer een burger die een kandidatenlijst wil indienen, bijstand vraagt van iemand van het gemeentepersoneel. De precieze weerslag hiervan kan niet worden gemaakt, maar wordt wel ingeschat als zeer beperkt.
- b) *Werkingsuitgaven*: het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen.
- c) *Investerings en schuld*: de uitvoering van het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering veroorzaakt geen bijkomende investeringen voor de lokale besturen.
- d) *Ontvangsten*: in uitvoering van het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering worden geen bijkomende financiële middelen aan de gemeenten ter beschikking gesteld.

Conclusie: het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft een beperkte impact op de lokale besturen en provincies.

4. VERDER TRAJECT

De Vlaamse minister, bevoegd voor het binnenlands bestuur en het stedenbeleid, zal het bijgaand ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, wat betreft de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven voor de lokale en provinciale verkiezingen;
- 2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Gwendolyn RUTTEN